

Regjeringens forslag til ny ekteskapslov

Høringsuttalelse fra Kirkerådet

Kirkerådet har mottatt forslag om felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par fra Barne- og likestillingsdepartementet og har behandlet dette på sitt møte 13.-14. september 2007.

I det fremlagte forslaget gjør departementet rede for at en mener det ikke lenger er behov for å operere med en egen sivilstand for likekjønnede par eller gjøre forskjell ut fra seksuell orientering. Dessuten mener departementet at en felles ekteskapslov vil innebære en forenkling av regelverket. Departementet mener at homofilt partnerskap og ekteskap nå bør likestilles.

På denne bakgrunn foreslår regjeringen en rekke endringer i ekteskapsloven, barneloven, adopsjonsloven og bioteknologiloven, samt en sterk oppfordring til at Den norske kirke åpner for å vie lesbiske og homofile par.

Spørsmålet om felles ekteskapslov og flere av de temaer dette aktualiserer, er kontroversielle også i kirken. Drøftelsene på Kirkerådets møte, hvor landets 11 bispedømmerråd er representert, viste at det er delte meninger om forslaget. Kirkerådet viser til at bispedømmerrådene har avgitt egne uttalelser til forslaget.

Kirkerådet står sammen om å både anerkjenne og ønske at homofile par, på tilsvarende måte som heterofile par, skal ha ordnede, trygge og gode ordninger for sitt samliv samt aksept og respekt for sin kjærlighet.

Flertallet mener dette allerede ivaretas ved partnerskapsloven. Flertallet går derfor mot en felles ekteskapslov og mener ekteskapet fortsatt bør være en ordning mellom mann og kvinne. Et mindretall støtter, med noen reservasjoner, departementets forslag om felles ekteskapslov og mener at et felles lovverk for ulikekjønnede og likekjønnede par er et positivt bidrag til å hindre diskriminering og fremme aksept for homofiles kjærlighet og likeverd.

På denne bakgrunn vil Kirkerådet understreke følgende:

Kirkerådet holder fast ved at ekteskapsbegrepet fortsatt skal forbeholdes det offisielt inngåtte og forpliktende samlivet mellom mann og kvinne. Selv om et partnerskap mellom to av samme kjønn på mange måter er sammenlignbart med ekteskapet, tilsier det likevel ikke at en fullt ut kan tale om de to samlivsformene som samme sak. Kirkerådet

vil fremheve at ekteskap mellom en kvinne og en mann har en sentral teologisk og moralsk begrunnelse i den kirkelige lære og tradisjon. Ekteskap mellom en mann og en kvinne har gjennom årtusener, i ulike former, vært et vesentlig trekk i vår kultur og i de fleste andre samfunn.

Øvrige bestemmelser som gjelder hvilke rettigheter og rettsvirkninger ulike samlivsformer vil ha på andre lovområder, bør fremgå av og reguleres i de respektive lovene.

Kirkerådet støtter de synspunktene som Norges Kristne Råd har gitt i sin uttalelse, og legger i hovedsak disse til grunn for de følgende merknadene.

Ekteskap og endrede samlivsformer

Ekteskapet, som en offentlig, borgerlig ordning, har vært den tradisjonelle samlivsformen mellom kvinne og mann. Vår tid er preget av et større mangfold og mindre stabilitet når det gjelder samliv og familiemønster. I dag er det vanlig at unge og også eldre mennesker velger samboerskap, som i mange tilfeller ender opp i ekteskap. Særlig gjelder det for samboere som får barn. Dette er en privatrettslig avtale, som på en rekke områder etter hvert har fått rettsvirkninger innenfor de ulike rettsområdene. På liknende måte velger personer av samme kjønn, med eller uten barn, å leve som samboere eller i partnerskap.

Dette mangfoldet betyr imidlertid ikke at ekteskapet mellom kvinne og mann som en forpliktende ordning i samfunnet, har mistet sin begrunnelse. Kirkerådet vil, tvert i mot, hevde at ekteskap mellom en kvinne og en mann har en viktig funksjon som vern om samlivet mellom de to partene. Ikke minst er ekteskapet en ramme for eventuelle barn som trenger stabilitet, omsorg, støtte og tilhørighet på sin vei mot et voksent, selvstendig liv. Denne institusjonelle rammen bør være tydelig og klart ordnet. I en tid med høye skilsmissetall og mindre stabilitet i samlivene, er det viktig å sikre samlivsformer som gir gode betingelser for trygghet og hjelp til å leve trofast sammen i gode og onde dager og beskyttelse til den som måtte være den svakere part.

Når det er staten som legger de juridiske rammene for ekteskap, bør heller ikke staten skape grunnleggende uklarhet om hva ekteskap er. Kirkerådet holder fast på at ekteskapsbegrepet fortsatt skal forbeholdes det offisielt inngåtte og forpliktende samlivet mellom mann og kvinne. Selv om et partnerskap har mange felles trekk med ekteskapet når det gjelder løfte om troskap, varighet, gjensidig omsorg og kjærlighet, tilsier det ikke at en kan tale om samme sak. Det at det i det ene tilfellet, når det gjelder ekteskap, er tale om par med forskjellig kjønn og i det andre om to av like kjønn, utgjør en grunnleggende forskjell. Ekteskapet mellom mann og kvinne er begrunnet i kristen tradisjon og tenkning, og er en felles verdi i vår kulturtradisjon i vid forstand.

Vi vil fraråde regjeringen å fremme dette lovforslaget og dermed skape uklarhet ved å innføre en så dyptgripende endring i den grunnleggende forståelsen av hva ekteskapet er.

Behovet for gode ordninger for samliv mellom mennesker av samme kjønn

Kirkerådet mener det er statens oppgave å legge til rette for at to mennesker av samme kjønn som ønsker å leve sammen, kan gjøre det innenfor tjenlige ordninger og gode juridiske rammer. Dette gjelder ordninger som sikrer deres rettigheter i forhold til hverandre, samt de rettigheter som eventuelt involverte barn trenger. Dette er ordninger som skal bidra til stabilitet og vern om den som måtte være den svake part.

Kirkerådet anerkjenner altså at staten legger til rette for at homofile gis muligheter til å leve i ordnede og stabile relasjoner med hverandre. Det har skjedd gjennom den partnerskapsloven vi nå har. Selv om det har vært ulike oppfatninger av den, anser vi partnerskapsloven som en mer adekvat måte å legge til rette for gode ordninger for homofilt samliv, enn å endre gjeldende ekteskapslov i tråd med det fremlagte utkast til ny ekteskapslov. Om det finnes sider ved partnerskapsloven som virker diskriminerende og gir uheldige og utilsiktede virkninger, mener Kirkerådet at disse må vurderes med tanke på eventuelle endringer.

Et ekteskap mellom en mann og en kvinne er på avgjørende punkter begrunnet annerledes enn et ordnet homofilt samliv. Det er derfor mest sakssvarende å lage separate juridiske ordninger. Dette kan skje uten at det med rimelighet kan sies at det er tale om diskriminering, slik departementet i sitt høringsnotat hevder.

Hensynet til barna

Departementet legger i sitt høringsnotat stor vekt på barns behov for trygge og forutsigbare rammer. Det er et anliggende Kirkerådet deler. Vi mener at det ikke er nødvendig av hensyn til barn, enten de vokser opp med enslige eller med like- eller ulikekjønnede par, å omdefinere hva et ekteskap er. Vår tid er nettopp preget av et større mangfold av familiemønster. Kirkerådet vil ikke trekke homofiles og lesbiskes omsorgsevne i tvil.

Utgangspunktet for diskusjonene om adopsjon er at barnets beste er det eneste kriteriet som kan gjelde for hvem som får adoptere. Kirkerådet vil understreke dette som det overordnede. Etter Kirkerådets mening må spørsmålet om rett til adopsjon derfor ikke vurderes ut fra kriteriet om likebehandling av hetero- og homofile som overordnet prinsipp. Etter gjeldende rett kan homofile adoptere stebarn, men har ikke rett til å adoptere sammen. Det kan være at dette bør endres, men hvis det skal gjennomføres en lovendring når det gjelder adopsjon, vil Kirkerådet mene at det da bør skje ved en gjennomgang av adopsjonsloven og ikke i tilknytning til en endring av ekteskapsloven.

Spørsmålet om assistert befruktning er komplisert. Kirkerådet vil likevel påpeke at en er sterkt kritisk til å endre bioteknologiloven slik at lesbiske kvinner i forpliktende parforhold, slik departementet foreslår, gis rett til assistert befruktning ved sæddonasjon på lik linje med gifte heterofile kvinner. At assistert befruktning etter gjeldende rett bare kan gis ved indikasjon på medisinsk infertilitet, kan ikke overføres til likekjønnede par

som, i biologisk forstand, ikke kan få felles barn. Det er derfor ikke sakssvarende å sidestille dette med et heterofilt par som ikke kan få barn.

Vigselsmyndigheten

Prestene i Den norske kirke er forpliktet til å følge kirkens ordninger og liturgier. Lærenemndas uttalelse *Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken*, som ble avgitt i desember 2005, skal behandles av Kirkemøtet i høst. Spørsmålet om liturgiske ordninger for homofile par er en del av det sakskomplekset som det arbeides med i kirken. En endring av gjeldende vigselsritual vil ikke kunne skje uten en omfattende utredning og høringsrunde.

Avsluttende merknader

Kirkerådets uttalelse viser at det er ulike syn på det fremlagte forslaget. Kirkerådet mener dette viser både sakens kompleksitet og at begrepsbruken vanskeliggjør en felles forståelse og fortolkningsramme. Videre mener Kirkerådet det er problematisk at de motargumentene som er nevnt i høringsnotatet, bare i liten grad blir gjenstand for drøfting. Konsekvensanalysene fremstår som mangelfulle, og de utredningene og forskningsrapportene det refereres til, gir ikke tilstrekkelig grunnlag eller trygghet for at vi finner å kunne gi vår tilslutning til departementets konklusjoner og forslag til felles ekteskapslov.